

VÄRDEBESKRIVNING**Område av riksintresse för naturvård i Blekinge län****Datum:** 2023-03-17**Områdesnummer:** NRO 10 021**Områdesnamn:** Blekinges östkust**Kartblad:** Karlskrona 3F S0, Kristianopel 3G NV**Areal:** 6 518 ha**Naturgeografisk region:** 12 b. Kalmarkusten**Kust/havsregion:** IV. Egentliga Östersjön**Regionindelning för sjöar och vattendrag:** -**Agrara kulturlandskapsregioner:** 2. Sydsvenska odlingsbygderna,
3. Öland och sydöstmåländska slättbygden.**Landskapsformer:** Slätt med lägre relativ höjd än 20 m, skärgård**Riksvärde:**

Odlingslandskap	Havsstrandäng	Flora
		Fauna
	Buskrik utmark	
	Öppen utmark	
	Öppen hagmark	Flora
Marint strandkomplex		
Topogent kärr	Fauna	
Kusthav	Marina våtmarker	Flora
		Fauna
	Öar/skär	Flora
		Fauna
Tallskog	Fauna	
Strandvallar, dyner	Flora	
	Fauna	
Geovetenskap		

Värdebeskrivning: Blekinges östkust från Svanhalla i söder till länsgränsen i norr (samt vidare till Grisbäck i södra Kalmar län) utgör en sammanhängande odlingsbygd karakteriserad av flack topografi, stora arealer främst

havvstrandängar, låga moränöar och sandiga åkrar. Motsvarande odlingslandskap finns i Sverige endast vid Ölands och Gotlands östkuster. Naturbetesmarkerna är representativa och artrika, både vad gäller flora och fauna. I de grunda vikarna och sunden förekommer rödlistade arter av kransalger. Vid Olsäng finns en av Östersjöns få knubbsälkolonier. Hela kuststräckan har ett stort värde för häckande, rastande och övervintrande fågelarter.

Innanför kustområdet ligger en välbildad strandvall (litorinavall) av stort geomorfologiskt värde. I anslutning till strandvallen finns på flera ställen fossila sanddyner och sandfält med betydande botaniska och zoologiska värden. Vid det största dynområdet, Högasand, växer gammal tallskog som bl a hyser rödlistade vedinsekter.

Huvudkriterier: A, C, D

Stödkriterier: Storlek, Mångformighet, Orördhet, Kontinuitet, Representativitet, Raritet, Nyckelområde, Särprägel, Funktion – flora och fauna

Förutsättningar för bevarande: Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement samt god vattenkvalitet i vattenområdet längs kusten.

Restaurering av vissa naturbetesmarker, främst öar, bör ske.

Områdets naturvärden kan påverkas negativt av minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift, skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, skogsavverkning, bebyggelse, nydikningar, täkt, schaktning, deponering, luftledning, vindkraftverk, vägdragningar, muddring, dumpning av massor, utfyllnad, fiskodling, övergödning samt utsläpp av avloppsvatten eller andra föroreningar.

Säkerställande: Två naturreservat ingår i området, Högasand och Björkelycke. Delar av Högasand, Valludden vid Kristianopel samt sälkyddsområdet vid Isaks kläpp ingår i Natura 2000 enligt habitatdirektivet. Kristianopels skärgård, Majö, Isaks kläpp-Danör m fl öar samt Gräsör m fl öar ingår i Natura 2000 enligt fågeldirektivet. Ett stort antal öar omfattas av fågelskydd. Inom området finns ett biotopskyddsområde, en mindre hagmark vid Klakebäck.

Områdets huvuddrag: Berggrunden i nordöstra delen av Blekinge utgörs av kambrisk sandsten, som överlagras av det subkambriska urbergspeneplanet. Det postglaciala strandvallssystemet vid Blekinges ostkust är framför allt bildat av Litorinahavets svallning. Strandvallen ligger mestadels mellan 5 och 10 m ö h, och kustvägen löper i allmänhet på den. Bitvis är den diffust utformad eller saknas helt, bitvis har den en markerad ryggform med upp till 5 m höjd över omgivningen, vanligast 2-3 m. På några ställen är den uppdelad i 2-3 parallella vallar, t ex vid Olsäng, där en torvfyllt sänka skiljer de bägge strandvallarna åt. Flygsand, ofta i dynform, täcker delar av strandvallen t ex mellan Sibbaboda och Konungshamn, norr om Ramshult samt vid Komstorp. Norr om Kristianopel ligger Kristianopelåsen, en isälvsavlagring som är kraftigt svallad. Detta är troligen anledningen till att strandvallssystemet är mera utbrett här. Hela kusten

är flack med långgrunda stränder och mer eller mindre breda havs-strandängar. Det aktuella området är ca 2,5 mil långt och mycket innehållsrikt.

De viktigaste delarna beskrivs var för sig. Riksobjektet sträcker sig vidare in i Kalmar län.

Svanhalla-Bredäng

Delområdet börjar i söder vid Svanhalla hamn och omfattar också marker tillhörande Sibbaboda, Långenabben, Konungshamn, Långenabben och Bredäng. I den sydligaste delen vid Sibbaboda och Långenabben finns i nära anslutning till kustvägen öppna sandfält, sanddynbildningar och sandgräshedrar med stora botaniska och zoologiska värden. Området hyser Blekinges största population av den rödlistade *trumgräshoppa*. I området finns också *grå vårtbitare*, en artrik fauna av sandlevande gaddsteklar samt *myrlejon*. På hållmarker inom området förekommer *fjällnejlika* samt *huvudtåg*, den senare rödlistad. Längs stranden utbreder sig havsstrandängar och längst i söder också släta strandklippor.

De största och mest välhävda havsstrandängarna finns på öarna Gräsör och Långaskär öster om Konungshamn. Öarna har en artrik och skyddsvärd fågelfauna. Bland häckande arter märks *skärfläcka* och *kentsk tärna*.

I den grunda och till stor del skyddade Sibbabodaviken finns skyddsvärda arter av kranalger, bl a *raggsträpse* (*Chara horrida*).

Björkenäs-Klakebäck

Delområdet omfattar marker tillhörande Björkenäs, Attanäs, Gullholma, Orranäs och Klakebäck. Den aktuella sträckan innehåller några av de bäst utvecklade, artrikaste och mest välhävda havsstrandängarna vid länets ostkust. Strandängarna är viktiga för såväl häckande som rastande arter. I området ingår också några öar av betydelse, Danör, Varpan samt St och L Tärningsören. I anslutning till strandängarna finns på flera ställen torrare naturbetesmarker med artrik och starkt hävdgynnad flora.

Vid Gullholma och Attanäs finns länets största population av *stinkpadde* (stinkpadde). Arten utvecklas här i öppna, grunda och strandnära kärr som vanligtvis torkar ut under sommaren.

Abramsäng-Olsäng

Vid Abramsäng finns en av oskustens få större ekhagmarker. Floran är artrik och innehåller åtskilliga hävdgynnade arter, t ex *kattfot* och *Adam och Eva*. Runt viken mellan Abramsäng och Olsäng utbreder sig vidsträckta havsstrandängar.

Vattnet och öarna omfattas av salskyddsområde. Här finns länets enda, och en av Östersjöns viktigaste kolonier med *knubbsäl*. Kolonin har sedan 1980-talet stadigt ökat och uppgår numera (1998) till mellan 50 och 60 djur.

Gölen, den lilla sjön i Olsäng, har ursprungligen bildats som sjö (dynvåtmark), dämnd mellan låga sanddyner i samband med landhöjningen. Sjön har sedan vuxit igen till en liten mosse som efter torvtäkt i början av 1900-talet återfått en öppen

vattenspiegel. Vattenprovtagningar har visat att Gölen är länets suraste sjö, periodvis med så lågt pH-värde som 3,2.

Stålemara-Kristianopel

Sträckan omfattar marker tillhörande främst Stålemara, Äspenäs, Fågelmara, Bråtelycke, Ramshult, Rörsäng och Möllehall. Liksom längre söderut är de flesta naturvärdena förknippade med havsstrandängarna och de grunda vattenområdena där utanför. Fågelmara gård uppvisar en intressant helhetsmiljö i odlingslandskapet. Vid gården, som har viss herrgårdskaraktär, finns en äldre park med gammal och mkt grov ek. Förutom havsstrandängar finns på Äspenäs udde rester av en ekhagmark med glest stående knotiga ekar. Något längre norrut vid Ramshult finns ytor med strandnära ljunghed, något som är ovanligt längs den östra kusten.

Björkeskär, Rönneskär och Majö i områdets norra del utgör delar av en åsbildning som sträcker sig från Kristianopel och 2 km söderut i havet. Öarna är beteshävdade och domineras av torr gräshedsvegetation i de högre delarna, och i övrigt av havsstrandäng. Den yttre delen, Majö, är en viktig häckfågellokal. I vattenområdet väster om öarna förekommer den rödlistade karansalgen *Chara baltica*.

Vid Stålemara i områdets södra del har *stinkpadda* en av sina få förekomster i länet.

Kristianopel-Bröms

Området mellan Kristianopel och länsgränsen omfattar marker tillhörande ett stort antal byar, främst Möllehall, Djupahamn, Stubbemåla, Stavsnäs, Trolleboda, Bredavik, Hoboda, Krogsnäs och Bröms. Det innehåller också en mindre skärgård med ett 20-tal flacka och till största delen beteshävdade moränöar. Vegetationen på öarna utgörs till stor del av havsstrandäng samt enbuskdominerad gräshed (buskrik utmark). Ön Stolp utanför Stavsnäs är särpräglad genom att den kal och helt saknar buskskikt. Hela skärgårdsområdet är av stor betydelse för häckande och rastande fåglar. Bland häckande arter märks *skärfläcka* och *småtärna*.

Vid Hoboda och Krogsnäs finns ett våtmarkskomplex med avsnörda grunda havsvikar som utvecklats till topogena kärr samt sumpskogar och havsstrandängar. I området lever också en mindre population av *stinkpadda*. I anslutning till våtmarkerna finns ett ålderdomligt odlingslandskap med röserika äldre odlingsytor och betade rester av äldre slätterängar innehållande talrika gamla hamlingspräglade lindar. Områdets flora är artrik med hävdgynnade växter som *Adam och Eva* och *gullviva*.

Skärgården är ett viktigt reproduktionsområde för vår- och höstlekande *sill* samt uppväxtområde för bl a ål, *skrubbskädda* och *gädda*. Grundområdena är högproduktiva. Rödlistade arter av kransalger förekommer.

Högasand

Höga Sand, NV Kristianopel, är ett flackt sandområde med förhållandevis stor utbredning från Eriksholm i söder till Stavsnäs och Trolleboda i norr. Det har en

kärna av isälvsediment, Kristianopelåsen, som är belägen i nordväst-sydostlig riktning och som ursvallats av Östersjön under litorinatid. Såväl åsen som strandvallen täcks nu av flygsand. Det är ett av de bäst utbildade dynamrådena i Blekinge. Området är beväxt med tallskog, som sannolikt till största delen är ursprunglig. De gamla tallarna norr om Eriksholm och vid vägskälet mot Stavnäs anses ha sitt ursprung från den danska tiden. Som strövområde har Höga Sand stor betydelse. Dynamrådets fauna är mycket intressant med bl a förekomst av myrlejon och sandbin. De gamla tallarna hyser en skyddsvärd vedinsektsfauna med flera rödlistade arter, bl a landets sydligaste lokal för den s k *reliktbocken*, en långhorning knuten till gammal tall. Även de botaniska värdena inom området är betydande. I sandområdet finns landets idag enda kända förekomst av *grynig påskrislav*.

Anmärkningar: Större delen av området ingår i länets bevarandeplan för odlingslandskapet (obj nr 80.76, 80.77, 80.78, 80.80, 80.82) och betydande delar dessutom i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet (obj nr K8001, K8003, K8006, K8009, K8011, 80.366, 80.367, 80.368, 80.374, 80.375, 80.378, 80.379, 80.380, 80.382, 80.383, 80.392, 80.407, 80.408, 80.409, 80.412, 80.428). Vid ängs- och hagmarksinventeringen inventerades och beskrevs mer än 60 naturbetesmarker, de flesta havsstrandängar av hög klass. I VMI beskrivs 12 våtmarksområden av vilka de marina strandängarna mellan Bredäng och Fågelmara gård samt norr om Kristianopel är av klass 1.

Området berör riksobjekt för kulturminnesvården, nr KK 021 Brömsebro och nr KK 022 Kristianopel. Det ingår även i område av riksintresse enligt 4 kap 4 § miljöbalken.

Referenser:

- Länsstyrelsen i Blekinge län, 1984. Naturvårdsplan Blekinge.
- Länsstyrelsen i Blekinge län, 1986. Inventering av grus och morän i Blekinge.
- Länsstyrelsen i Blekinge län, 1996. Odlingslandskapet i Blekinge - bevarandeplan.
- Länsstyrelsen i Blekinge län, 1993. Ängar och hagar i Blekinge.
- Länsstyrelsen i Blekinge län, 1994. Ängar och hagar i Karlskrona.
- Naturvårdsverket, 1996. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet.
- Länsstyrelsen i Blekinge län, 1994. Våtmarker i Blekinge.